

BRIEF AAN DE GELOVIGEN, tweede redactie

- 1 In de naam van de Heer,
van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Amen.
Aan alle christenen,
religieuzen, geestelijken en leken,
mannen en vrouwen,
aan allen die overal ter wereld wonen,
betuigt broeder Franciscus, hun dienaar en ondergeschikte,
eerbiedige hulde
en wenst hun de echte vrede uit de hemel
en oprechte liefde in de Heer.
- 2 Omdat ik de dienaar ben van allen, (vgl. Mc 10,44)
ben ik verplicht allen te dienen
en hun de welriekende woorden van mijn Heer toe te dienen. (vgl. 2 Kor 2,14)
- 3 Beseffend dat ik vanwege ziekte en de zwakheid van mijn lichaam
niet ieder persoonlijk kan bezoeken,
heb ik besloten door deze brief en door boden
de woorden van onze Heer Jezus Christus,
die het Woord van de Vader is,
en de woorden van de Heilige Geest,
die geest en leven zijn, (Joh 6,63)
aan u door te geven.
- 4 Dat Woord van de Vader,
zo waardig, zo heilig en roemrijk,
heeft de allerhoogste Vader
door zijn heilige engel Gabriël vanuit de hemel
in de schoot van de heilige en roemrijke maagd Maria gezonden.
Uit haar schoot heeft Hij
echt het vlees van onze menselijke broosheid ontvangen.
- 5 Al was Hij rijk, (vgl. 2 Kor 8,9)
toch wilde Hij boven alles
in deze wereld de armoede kiezen,
Hijzelf en de allerzaligste Maagd, zijn moeder.
- 6 En toen zijn lijden ophanden was,
vierde Hij het paasmaal met zijn leerlingen.
Hij nam het brood, bracht dank,
zegende en brak het met de woorden:
'Neem en eet, dit is mijn lichaam.'
- 7 Ook nam Hij de kelk en zei:
'Dit is mijn bloed van het nieuwe verbond,
dat voor u en voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden.'¹
- 8 Daarna bad Hij tot de Vader met de woorden:
'Vader, als het mogelijk is,
laat deze kelk aan Mij voorbijgaan.'²
- 9 En zijn zweet werd als druppels bloed
die op de grond vielen. (Lc 22,44)
- 10 Hij legde echter zijn wil in de wil van de Vader met de woorden:

¹ . Franciscus citeert voornamelijk uit de liturgie (de instellingswoorden uit de canon van de mis), maar grijpt ook rechtstreeks terug op de evangeliën, met name Mt 26,26-28.

² . Ontleend aan de Witte-Donderdagliturgie: de eerste responsorie van de metten van die dag, vgl. Lc 22,42.

‘Vader, uw wil geschiede;
 niet zoals Ik wil, maar zoals Gij wilt.’ (Mt 26,42.39)

11 En dit was de wil van de Vader:
 dat zijn gezegende en roemrijke Zoon,
 die Hij ons gegeven heeft en die voor ons geboren werd,
 zichzelf door zijn eigen bloed
 als offergave op het altaar van het kruis aanbood,

12 niet voor zichzelf door wie alles gemaakt is, (vgl. Joh 1,3)
 maar om onze zonden.

13 Zo liet Hij ons een voorbeeld na,
 opdat wij zijn voetstappen zouden volgen. (vgl. 1 Pe 2,21)

14 En Hij wil dat wij allen door Hem gered worden (vgl. 1 Tim 2,4)
 en Hem ontvangen met een zuiver hart en een kuis lichaam.

15 Toch zijn er weinig mensen
 die Hem willen ontvangen en door Hem gered willen worden,
 al is zijn juk zacht en zijn last licht. (vgl. Mt 11,30)

16 Wie niet willen proeven hoe zoet de Heer is (Ps 34,9)
 en de duisternis meer liefhebben dan het licht
 omdat zij de geboden van God niet willen onderhouden,
 zijn vervloekt.

17 Over hen zegt de profeet:
 ‘Vervloekt wie afwijken van uw geboden.’ (Ps 119,21)

18 Maar, o hoe gelukkig en gezegend zijn zij
 die God liefhebben en doen wat de Heer zelf zegt in het evangelie:
 ‘U zult de Heer uw God liefhebben
 met heel uw hart en heel uw verstand
 en uw naaste als uzelf.’ (Mt 22,37.39 par.)

19 Laten wij daarom God liefhebben
 en Hem aanbidden met een zuiver hart en een zuiver verstand,
 want zoals Hij die dit boven alles verlangt, zelf gezegd heeft:
 ‘De ware aanbidders zullen de Vader aanbidden
 in geest en waarheid.’ (Joh 4,23)

20 Allen immers die Hem aanbidden,
 moeten Hem aanbidden in de Geest van waarheid. (Joh 14,17; 15,26)

21 En laten wij dag en nacht lofzangen en gebeden tot Hem richten
 en zeggen: ‘Onze Vader die in de hemel zijt’,
 want wij moeten altijd bidden zonder ophouden. (Lc 18,1)

22 Ook moeten wij een priester al onze zonden belijden.
 En laten wij van hem het lichaam en bloed
 van onze Heer Jezus Christus ontvangen,

23 want wie zijn vlees niet eet en zijn bloed niet drinkt, (Joh 6,55.57)
 kan het koninkrijk van God niet binnengaan. (Joh 3,5)

24 Hij dient het wel waardig te eten en te drinken,
 want wie het onwaardig ontvangt,
 eet en drinkt zijn eigen vonnis
 omdat hij het lichaam van de Heer niet onderkent, (1 Kor 11,29)
 dat is: geen onderscheid maakt.³

25 Laten wij bovendien
 waardige vruchten van boetvaardigheid voortbrengen (Lc 3,8)

26 en onze naasten liefhebben als onszelf. (Mt 22,39)

³ . Ontleend aan de zogeheten *glossa interlinearis*, de standaardbijbeluitleg in de Middeleeuwen, bij 1 Kor 11,29.

- 27 En als iemand hen niet wil beminnen als zichzelf,
laat hij hun dan tenminste geen kwaad toebrengen,
maar goed doen.
- 28 Laten zij die de macht hebben ontvangen
om over anderen te oordelen,
met barmhartigheid rechtspreken,
zoals zij zelf barmhartigheid van de Heer willen ontvangen.
- 29 Want onbarmhartig zal het oordeel zijn
voor hen die niet barmhartig zijn geweest. (Jak 2,13)
- 30 Laten wij daarom liefdevol en nederig zijn;
en laten wij aalmoezen geven,
want die wassen de zondesmetten van de ziel af. (vgl. Tob 4,11; 12,9)
- 31 De mensen verliezen immers alles wat zij in deze wereld achterlaten;
maar de liefdevolle barmhartigheid en de aalmoezen
die zij gegeven hebben,
dragen ze met zich mee.
Daarvoor zullen zij van de Heer
het loon en een passende vergoeding ontvangen.
- 32 Ook moeten wij vasten
en ons onthouden van ondeugden en zonden
en van overdaad van eten en drinken, (Sir 3,32)
en wij moeten katholiek zijn.
- 33 Ook moeten wij dikwijls kerken bezoeken
en de geestelijken hoogachten en eerbiedigen,
niet zozeer om henzelf
– het mochten eens zondaars zijn –
maar om hun taak
en hun bediening van het allerheiligst lichaam en bloed van Christus
dat zij op het altaar als offer aanbieden,
ontvangen en aan anderen uitdelen.
- 34 En laten wij allen goed beseffen
dat iemand slechts gered kan worden
door de heilige woorden en het bloed van onze Heer Jezus Christus,
die de geestelijken uitspreken, verkondigen en bedienen.
- 35 En zij alleen mogen die bedienen en niemand anders.
- 36 In het bijzonder religieuzen,
die afstand hebben gedaan van de wereld,
zijn verplicht meer en grotere dingen te doen,
maar het voorgaande mogen zij niet nalaten. (vgl. Lc 11,42)
- 37 Wij moeten ons lichaam met zijn fouten en zonden haten,
want de Heer zegt in het evangelie:
‘Alle kwaad, alle fouten en zonden
komen uit het hart.’ (Mc 7,23; Mt 15,18)
- 38 Wij moeten onze vijanden liefhebben
en weldoen aan wie ons haten. (Mt 5,44; Lc 6,27)
- 39 Wij moeten de geboden en raden
van onze Heer Jezus Christus onderhouden.
- 40 Wij moeten ook nee zeggen tegen onszelf
en ons egoïsme onder het juk plaatsen
van de dienstbaarheid en de heilige gehoorzaamheid,
zoals ieder van ons de Heer beloofd heeft.
- 41 En niemand is krachtens de gehoorzaamheid verplicht

een ander te gehoorzamen
in een situatie waarin een overtreding of zonde wordt begaan.
42 Maar degene aan wie gehoorzaamheid beloofd is
en die als meerdere wordt beschouwd,
moet als de minste zijn
en de dienaar van de andere broeders. (Lc 22,26)
43 En hij moet ieder van zijn broeders
steeds die barmhartigheid tonen
die hij voor zichzelf wil
als hij in een soortgelijke situatie verkeert.
44 En bij een overtreding van een broeder
mag hij niet kwaad op hem worden
maar moet hij hem met alle geduld en nederigheid
welwillend vermanen en steunen.
45 Wij mogen niet wijs en voorzichtig zijn
op kleinmenselijke wijze,
maar wij moeten veeleer eenvoudig, nederig en zuiver zijn.
46 En wij moeten onszelf met ons egoïsme
verachtelijk en verwerpelijk vinden,
want door onze eigen schuld zijn wij allemaal
armzalig en vies, stinkend en als wormen,
zoals de Heer door de profeet zegt:
'Ik ben een worm en geen mens,
veracht door de mensen en verworpen door het volk.' (Ps 22,7)
47 Nooit mogen wij verlangen boven anderen te staan,
maar wij moeten veeleer een dienaar zijn
en ondergeschikt aan ieder menselijk schepsel
omwille van God. (1 Pe 2,13)
48 En op alle mannen en vrouwen
die zo handelen en tot het einde toe volharden,
zal de Geest van de Heer rusten; (Js 11,2)
Hij zal bij hen zijn intrek nemen en zijn verblijf vestigen. (Joh 14,23)
49 Zij zullen kinderen zijn van de hemelse Vader (vgl. Mt 5,45)
wiens werken zij doen.
50 En zij zijn bruid, broeder en moeder
van onze Heer Jezus Christus. (Mt 12,50)
51 Bruid zijn wij,
wanneer de getrouwe ziel
door de Heilige Geest
met Jezus Christus verbonden wordt.
52 Broeder zijn wij,
wanneer wij de wil doen van zijn Vader die in de hemel is; (vgl. Mt 12,50)
53 moeder, wanneer wij Hem
in ons hart en lichaam dragen (vgl. 1 Kor 6,20)
door de liefde en een zuiver en oprecht geweten
en Hem baren door heilige daden
die een lichtend voorbeeld moeten zijn voor anderen. (vgl. Mt 5,16)
54 O, hoe eervol, heilig en groot is het
in de hemel een Vader te hebben!
55 O, hoe heilig, troostrijk, mooi en bewonderenswaardig is het
een bruidegom te hebben!
56 O, hoe heilig en hoe lieflijk,

welgevallig, nederig, vreedzaam, zoet,
beminnelijk en boven alles begerenswaardig is het
zo'n broer en zoon te hebben,
die zijn leven heeft gegeven voor zijn schapen (vgl. Joh 10,15)
en tot de Vader voor ons heeft gebeden:

'Heilige Vader, bewaar in uw naam
hen die Gij Mij gegeven hebt.

57 Vader, allen die Gij Mij gegeven hebt in de wereld,
waren van U en Gij hebt ze Mij gegeven.

58 En de woorden die Gij Mij gegeven hebt,
heb Ik hun gegeven
en zij hebben aanvaard en echt erkend
dat Ik van U ben uitgegaan
en zij hebben geloofd dat Gij Mij gezonden hebt.
Ik bid voor hen en niet voor de wereld.
Zegen en heilig hen.

59 En voor hen heilig Ik Mijzelf,
opdat zij geheiligd mogen worden tot eenheid
zoals ook Wij één zijn.

60 En Ik verlang, Vader, dat waar Ik ben,
zij ook bij Mij zijn,
opdat zij mijn heerlijkheid zien
in uw koninkrijk.' (Joh 17,6-24)

61 Laat ieder schepsel
in de hemel, op aarde,
in de zee of in de afgrond,
God lof, roem, eer en zegen geven,
Hem, die zoveel voor ons heeft ondergaan,
die ons zoveel goeds heeft gegeven
en in de toekomst zal geven, (Apk 5,13)
62 want Hij is onze kracht en sterkte,
Hij, die alleen goed is,
alleen de allerhoogste,
alleen almachtig, bewonderenswaardig, roemrijk
en alleen heilig, lofwaardig en gezegend
in de eindeloze eeuwen der eeuwen.
Amen.

63 Maar allen die niet in boetvaardigheid leven
en het lichaam en bloed van onze Heer Jezus Christus niet ontvangen

64 en fouten en zonden begaan,
die de slechte begeerte en de slechte verlangens achternalopen,
die niet onderhouden wat zij beloofd hebben,

65 en slaaf zijn van de uiterlijke wereld
door zelfzuchtige verlangens,
door de zorgen en beslommeringen van deze wereld
en de zorgen van dit leven,

66 zijn bedrogen door de duivel.
Zij zijn zijn kinderen (1 Joh 3,10)
en doen zijn werken. (vgl. Joh 8,41.44)
Zij zijn blind,
want zij zien het ware licht niet:
onze Heer Jezus Christus.

- 67 Zij hebben niet de geestelijke wijsheid
omdat zij de Zoon van God niet in zich hebben
die de ware wijsheid van de Vader is. (vgl. 1 Kor 1,30)
Van hen wordt gezegd:
'Hun wijsheid is verslonden.' (Ps 107,27)
- 68 Zij zien, herkennen, weten en doen het kwade
en richten zichzelf welbewust te gronde.
- 69 Zie, blinden, jullie zijn bedrogen
door onze vijanden,
namelijk door de zelfzucht, de wereld en de duivel;⁴
want het is zoet voor de egoïst om zonde te doen
en bitter om God te dienen;
alle kwaad, fouten en zonden
gaan immers uit van het hart van de mens
en komen eruit voort,
zoals de Heer in het evangelie zegt. (vgl. Mc 7,21.23)
- 70 Niets hebben jullie in deze wereld
en niets in de toekomstige.
- 71 Jullie denken de ijdelheden van deze wereld
lang te zullen bezitten,
maar jullie zijn bedrogen,
want de dag en het uur zullen komen
waarop jullie niet bedacht zijn,
die jullie niet kennen en niet willen kennen. (vgl. Mt 25,13)
- 72 Het lichaam wordt ziek,
de dood komt naderbij,
familie en vrienden komen en zeggen:
'Stel orde op zaken.' (Js 38,1)
- 73 Zie, zijn vrouw en kinderen,
familie en vrienden doen alsof zij huilen.
- 74 Hij kijkt op en ziet ze huilen;
hij laat zich leiden door een verkeerde opwelling,
gaat bij zichzelf te rade en zegt:
'Zie, mijn ziel en mijn lichaam en al wat ik heb
leg ik in jullie handen.'
- 75 Waarlijk, die mens is vervloekt,
die zijn ziel en lichaam en al wat hij heeft
aan zulke handen toevertrouwt en uitlevert.
- 76 Daarom zegt de Heer door de profeet:
'Vervloekt de mens die op een mens vertrouwt.' (Jr 17,5)
- 77 Meteen laten zij een priester komen.
De priester zegt hem:
'Wil je al je zonden biechten?'
- 78 Hij antwoordt: 'Ja.'
'Wil je,
voor zover je dat met je bezit kunt,
de zonden goedmaken
waardoor je mensen opgelicht en bedrogen hebt?'
- 79 Hij antwoordt: 'Nee.'
De priester vraagt: 'Waarom niet?'
- 80 'Omdat ik alles

⁴ . Zie noot 86.

- in de handen van mijn familie en vrienden heb gelegd.’
- 81 En hij begint zijn spraak te verliezen
en zo sterft die arme stakker [een bittere dood](#).
- 82 Maar allen moeten weten
dat waar of hoe dan ook
een mens in doodzonde sterft
zonder het goed te maken
– hij kon het wel, maar deed het niet –
de duivel zijn ziel uit zijn lichaam wegrukt
onder een benauwdheid en kwelling, zo groot
dat niemand dat kan bevatten
behalve wie ze ondergaat.
- 83 En alle talenten, macht en kennis,
die hij meende te hebben,
worden hem afgenomen. (Mc 4,25; Lc 8,18)
- 84 En aan familie en vrienden laat hij zijn bezit na;
die nemen en verdelen het en zeggen daarna:
‘Vervloekt zij zijn ziel,
want hij had ons wel meer kunnen geven
en meer kunnen verwerven dan hij heeft gedaan.’
- 85 De wormen eten het lichaam op
en zo verliest hij in dit korte leven lichaam en ziel.
Hij gaat naar de hel,
waar hij zonder einde gefolterd wordt.
- ~~86 In de naam van de Vader en van de Zoon
en van de Heilige Geest. Amen.~~
- 86 [Jullie allen die deze brief bereikt](#)
[bid en smeek](#) ik, broeder Franciscus, jullie kleine dienaar,
~~bid en smeek jullie~~ in de liefde die God is, (1 Joh 4,16)
en vol verlangen jullie de voeten te kussen:
jullie moeten deze en de andere woorden
van onze Heer Jezus Christus
met nederigheid en liefde ontvangen, uitvoeren en onderhouden.
- 87 [En wie niet kunnen lezen, moeten ze vaak laten voorlezen.](#)
[En zij moeten deze woorden bij zich houden](#)
[en door heilige daden tot het einde toe onderhouden](#)
[want zij zijn geest en leven. \(Joh 6,63\)](#)
[En wie dit niet doen,](#)
[moeten op de dag van het oordeel verantwoording afleggen](#)
[voor de rechterstoel van onze Heer Jezus Christus. \(vgl. Mt 12,36\)](#)
- 88 En alle mannen en vrouwen,
die deze woorden welwillend ontvangen,
verstaan en anderen in afschrift toesturen
en die hierin volharden tot het einde toe:
moge de Vader en de Zoon
en de Heilige Geest hen zegenen. Amen.